

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2024. № 7.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.7.88>

УДК 656.1/5:658.7

В.С. Погребний,

аспірант, Європейський Університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-6100-938X>

ЯКІСНЕ УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИКОЮ ЯК ВАЖЛИВИЙ АСПЕКТ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

V. Pohgebnyj,

Postgraduate student, European University

LOGISTIC MANAGEMENT QUALITY AS AN IMPORTANT ASPECT OF INCREASING ECONOMIC DEVELOPMENT LEVEL

У статті розглядається роль якісного управління логістичними процесами як ключового чинника покращення економіки країни, що знаходиться у стані війни. Проводиться аналіз основних аспектів ефективного логістичного управління, зокрема оптимізацію транспортних маршрутів, управління складськими запасами та інтеграцію інформаційних технологій. Особлива увага приділяється викликам, з якими стикається логістична система в умовах воєнного стану, таким як порушення логістичних ланцюгів, дефіцит ресурсів, безпека перевезень та зміни в інфраструктурі.

Стаття розглядає основні аспекти якісного управління логістикою, включаючи планування, організацію, контроль та оптимізацію логістичних операцій. Висвітлюються методи підвищення ефективності логістичних систем, такі як впровадження сучасних інформаційних технологій, автоматизація процесів, інтеграція ланцюгів поставок, а також застосування принципів сталого розвитку. Окрема увага приділяється аналізу логістичних витрат та їх впливу на собівартість продукції, що дозволяє підвищити економічну стабільність підприємств. Наведені приклади успішних практик управління логістикою у провідних компаніях світу демонструють значні економічні вигоди, досягнуті завдяки інноваційним підходам. Аналізуються також можливості залучення міжнародних партнерів для підтримки та відновлення логістичних систем в умовах війни. Дослідження наголошує на важливості гнучкості та адаптивності логістичних процесів у відповідь на непередбачувані виклики та зміни, що дозволяє забезпечити безперебійне постачання необхідних ресурсів і підтримку економічної стійкості. Дослідження показує, що якісне управління логістикою сприяє зниженню витрат, підвищенню швидкості доставки, поліпшенню якості обслуговування клієнтів та зростанню загальної конкурентоспроможності. Висновки статті підкреслюють необхідність систематичного підходу до розвитку логістичної інфраструктури, підготовки висококваліфікованих фахівців та державної підтримки логістичних ініціатив як засобу підвищення економічного потенціалу країни.

The article discusses the role of high-quality logistics management as a key factor in improving the economy of a country at war. The author analyzes the main aspects of effective logistics management, including optimization of transport routes, warehouse inventory management and integration of information technologies. Particular attention is paid to the challenges faced by the logistics

system under martial law, such as disruption of logistics chains, shortage of resources, transportation safety and changes in infrastructure.

The article discusses the main aspects of quality logistics management, including planning, organization, control and optimization of logistics operations. The article highlights methods of improving the efficiency of logistics systems, such as the introduction of modern information technologies, process automation, supply chain integration, and the application of sustainable development principles. Particular attention is paid to the analysis of logistics costs and their impact on production costs, which allows to increase the economic stability of enterprises. The study also analyzes the possibilities of engaging international partners to support and restore logistics systems in times of war. The study emphasizes the importance of flexibility and adaptability of logistics processes in response to unforeseen challenges and changes, which allows for uninterrupted supply of necessary resources and maintaining economic resilience. The examples of successful logistics management practices in the world's leading companies demonstrate significant economic benefits achieved through innovative approaches. The study shows that high-quality logistics management helps to reduce costs, increase delivery speed, improve customer service and increase overall competitiveness. The conclusions of the article emphasize the need for a systematic approach to the development of logistics infrastructure, training of highly qualified specialists and government support for logistics initiatives as a means of increasing the country's economic potential.

Ключові слова: *управління логістикою, економіка країни, воєнний стан, оптимізація транспортних маршрутів, управління складськими запасами.*

Keywords: *logistics management, country's economy, martial law, optimization of transport routes, warehouse inventory management.*

Постановка проблеми. Під час воєнного стану країна стикається з численними викликами, які суттєво впливають на її економічну стабільність та здатність забезпечувати населення необхідними ресурсами. Одним з найважливіших аспектів, що визначає успішність протистояння цим викликам, є ефективне управління логістичними процесами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням щодо якісного управління логістикою як одне із факторів покращення економіки країни займалось багато вчених та викладачів, наприклад КацьмаВ.І.[1], Короленко Н.В. [2], Струнін В.В. [4], Селівончик А.В[4], 5. Гринів Н.Т. [5], Равліковська А.А. [5] та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У процесі дослідження управління логістичними процесами під час воєнного стану було виявлено кілька аспектів, які залишаються недостатньо вивченими та потребують подальшого дослідження та вирішення:

- Відсутність детальних методик та інструментів для швидкої адаптації логістичних систем до умов воєнного стану, включаючи розробку альтернативних маршрутів та використання тимчасових логістичних центрів.
- Відсутність комплексних рішень для забезпечення безпеки перевезень у зоні бойових дій, включаючи використання сучасних технологій для моніторингу та захисту вантажів.
- Відсутність чітких механізмів співпраці та обміну інформацією між державними органами та приватними логістичними компаніями.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Цілями даної статті є: оцінити поточні методи, технології та підходи, що використовуються для забезпечення ефективного функціонування логістичних систем в умовах війни, зокрема в контексті України; виявити основні проблеми, з якими стикаються логістичні системи під час воєнного стану, включаючи

порушення логістичних ланцюгів, дефіцит ресурсів, безпеку перевезень та зміни в інфраструктурі; запропонувати конкретні стратегії та рекомендації для подолання виявлених проблем, включаючи впровадження новітніх технологій, розвиток адаптивних логістичних систем та забезпечення безпеки перевезень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Управління логістичними процесами є ключовим фактором для підтримання економічної стабільності та забезпечення населення необхідними ресурсами під час воєнного стану. В умовах війни логістичні ланцюги стикаються з численними викликами, включаючи порушення інфраструктури, дефіцит ресурсів та підвищений ризик для безпеки перевезень. Це вимагає розробки нових підходів та стратегій для ефективного управління логістикою.

Управління логістикою – це комплексний процес планування, реалізації та контролю ефективного та економічного переміщення і зберігання товарів, послуг та інформації від точки походження до точки споживання.[1]

Логістична операція – самостійна частина логістичного процесу, відособлена сукупність дій, спрямованих на генерування, перетворення або поглинання основного – матеріального та супутніх – інформаційних, фінансових, та інших логістичних потоків.[2]

Сьогодні в Україні логістика може допомогти підтримати та сприяти відновленню економіки країни. Управління логістичними операціями поєднує підтримку транспортування, організацію складу, управління персоналом, інвентаризацію та інформацію, розвиток ІТ та маркетинг. Це не просто транспортування, а й ланцюжок між постачанням сировини та реалізацією кінцевого продукту.

В Україні ситуація складна, і сучасні реалії створюють перепони для ефективного управління логістичною діяльністю:

- велика частина територій знаходиться під окупацією;

- через нестабільну ситуацію в прифронтових зонах, повернення на звільнені території ускладнене;
- економічна нестабільність;
- часовий лаг, викликаний релокацією бізнесу;
- потреба у створенні нових транспортних маршрутів;
- пошук нових постачальників та споживачів або відновлення співпраці з попередніми. [3, с.26]

У країні, що перебуває у стані війни, ефективне управління логістичними процесами стає критично важливим для підтримки економічної стабільності та відновлення. Якісне управління логістикою дозволяє ефективно планувати та координувати поставки, зменшуючи затримки та забезпечуючи своєчасне постачання товарів, зокрема гуманітарної допомоги та військових ресурсів. За умов обмежених ресурсів, якісне управління логістикою дозволяє оптимізувати використання транспортних засобів, складів та персоналу.

Ефективне логістичне управління є ключовим фактором успіху будь-якої організації, забезпечуючи своєчасне постачання товарів та послуг за мінімальних витрат. Основні аспекти ефективного логістичного управління включають:

1. Планування та прогнозування:

- Використання статистичних моделей і методів аналізу даних для передбачення майбутнього попиту на товари та послуги.
- Розробка планів для оптимального використання ресурсів, включаючи склади, транспорт та персонал.

2. Управління запасами:

- Підтримка оптимального рівня запасів для мінімізації витрат на зберігання та забезпечення наявності товарів для задоволення попиту.

- Використання сучасних систем управління запасами (наприклад, ERP, WMS) для точного відстеження та контролю запасів.

3. Транспортна логістика:

- Оптимальний вибір виду транспорту (автомобільний, залізничний, морський, авіаційний) залежно від характеристик товару, вартості та строків доставки.
- Розробка ефективних маршрутів для мінімізації часу та витрат на перевезення.

4. Складська логістика:

- Вибір стратегічних місць для складів, щоб зменшити час та витрати на транспортування товарів.
- Використання автоматизованих систем зберігання та обробки замовлень для підвищення ефективності роботи складів.

5. Інформаційні технології:

- Інтегровані системи для управління всіма аспектами ланцюга постачання, від закупівель до доставки кінцевому споживачу.
- Використання технологій для відстеження вантажів у реальному часі, що дозволяє швидко реагувати на будь-які проблеми.[4]

Логістична система в умовах воєнного стану стикається з численними викликами, які впливають на її ефективність та здатність забезпечувати безперебійне постачання товарів та послуг. Бомбардування, артилерійські обстріли та інші військові дії можуть зруйнувати дороги, мости, залізничні колії та порти, ускладнюючи транспортування товарів. Війна може призвести до зростання витрат на паливо, страхування вантажів, оплату праці та інші витрати, що впливає на загальні витрати логістичних операцій. Деякі постачальники можуть припинити діяльність через військові дії, що призводить до дефіциту необхідних товарів та матеріалів. [3, с.26]

Також війна може обмежити доступ до ключових ресурсів, що необхідні для виробництва та логістики. Економічна нестабільність та

зростання витрат на військові потреби можуть призвести до обмеження фінансування логістичних операцій. Водії та інший логістичний персонал можуть опинитися під загрозою через активні бойові дії.

Оскільки всі морські порти заблоковані окупантами, ДП «Укрзалізниця» активно займається перевезенням продовольчих вантажів. З метою зменшення втрат від блокування українських портів було запропоновано використовувати сухі порти. З березня минулого року на Рівненщині почав функціонувати сухий порт компанії «Імтрек», а у Тернополі – «Західний контейнерний термінал». У військовий час їх логістичні можливості стали ще важливішими, зокрема у процесах перевалки зерна. У таких вантажних вузлах здійснюють розвантаження, перевантаження та зберігання різних вантажів перед їх транспортуванням залізницею по всій Україні та Європі. Ці вантажні хаби оснащені власними під'їзними шляхами, навантажувально-розвантажувальним обладнанням, системами відеоспостереження та охороною. [5]

В Україні нам справді доводилося йти незвіданими шляхами та досліджувати нові шляхи. Безпека – головний пріоритет українського експорту. Логісти постійно стежать за ситуацією та тісно співпрацюють з державними установами, щоб знайти шляхи об'їзду небезпечних зон і зруйнованих мостів. Це призводить до довших і більш непередбачуваних маршрутів. Те саме стосується міжнародних перевезень. Якщо раніше продукція транспортувалася морським або повітряним транспортом, то зараз використовується тільки автомобільний, залізничний і частково річковий транспорт, а морські порти та аеропорти залишаються закритими з початку війни.

Конкретні стратегії та рекомендації для подолання проблем в логістичній системі України:

- Впровадження інтегрованих систем для управління всіма аспектами ланцюга постачання.

- Використання дронів для моніторингу стану транспортних шляхів та для доставки малих партій товарів у важкодоступні райони.
- Використання програмного забезпечення для динамічного планування маршрутів на основі актуальної інформації про стан доріг, мости та безпекові загрози.
- Використання броньованих транспортних засобів для перевезення критичних вантажів у небезпечних зонах.

Впровадження новітніх технологій, розвиток адаптивних логістичних систем та забезпечення безпеки перевезень є ключовими стратегіями для подолання викликів в логістичній системі України під час війни. Реалізація цих стратегій допоможе забезпечити безперебійне постачання товарів, зменшити втрати та підвищити загальну ефективність логістичних операцій.

Висновки. Якісне управління логістикою є одним із ключових факторів покращення економіки країни, особливо в умовах війни. Ефективне планування, організація та контроль логістичних процесів сприяють безперебійним постачанням товарів і послуг, оптимізації витрат та підтримці стабільної економічної активності. Впровадження новітніх технологій, розвиток адаптивних логістичних систем та забезпечення безпеки перевезень дозволяють подолати виклики, з якими стикається логістична система в умовах воєнного стану. Це, в свою чергу, допомагає забезпечити населення необхідними товарами, підтримати бізнеси та сприяти відновленню й розвитку інфраструктури. Якісне управління логістикою є не лише необхідною умовою для виживання країни у воєнний час, але й важливою складовою для її економічного відродження та процвітання у майбутньому.

Література

1. Кацьма В.І., Сутність та роль логістичного управління в системі управління підприємством, *Економічний аналіз* : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій

(голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2016. – Том 23 URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/2474/1/10.pdf>

2. Короленко Н.В., Управління якістю логістичних процесів на підприємствах: інтегральна парадигма, *Ефективна економіка* № 11, 2013 URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2494>

3. Ільченко Н.Б., Логістика майбутнього: ефективні рішення для торгівлі Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. (Київ, 20 квіт. 2023 р.) Державний торгово-економічний університет, 2023. – 239 с.

4. Струнін В.В., Селівончик А.В., Комплексний аналіз логістичної системи підприємства та визначення ефективності від її впровадження *Ефективна економіка* № 1, 2017 URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5386>

5. Гринів Н.Т., Равліковська А.А., Перебудова логістики в умовах воєнного стану в Україні *Академічні візії* Випуск 13/2022 URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/download/84/74>

References

1. Katsma, V.I. (2016), “The Essence and Role of Logistics Management in the Enterprise Management System” *Economic Analysis: a collection of scientific papers*, vol. 23, available at: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/2474/1/10.pdf> (Accessed 07 June 2024)

2. Korolenko, N.V. (2013), “Managing the quality of logistics processes at enterprises: an integral paradigm” *Effective Economy*, vol. 11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2494> (Accessed 07 June 2024)

3. Ilchenko, N. B. (2023), “Logistics of the Future: Effective Solutions for Trade”, *Mizhnarodna naukovo-praktychna internet-konferentsiia* [International

Scientific and Practical Internet Conference], State Trade and Economic University, Kyiv, Ukraine.

4. Strunin, V.V. and Selivonchyk, A.V. (2017), “Comprehensive analysis of logistics enterprise and determination of efficiency of its implementation”, *Effective Economy*, vol. 1, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5386> (Accessed 07 June 2024)

5. Hryniv, N.T. and Ravlikovska, A.A. (2022), “Reconstruction of logistics in the conditions of marital state in Ukraine”, *Academic Visions Issue*, vol.13, available at: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/download/84/74> (Accessed 07 June 2024)

Стаття надійшла до редакції 25.06.2024 р.